

Rok 14 Numer 624 (78)
25 sierpnia 2010 r.

W tym numerze:

- ⇒ UE DOSTRZEGA POWIĘKSZANIE SIĘ UDZIAŁU PSZENICY PRZEZNACZONEJ DO PRZETWÓRSTWA NA ETANOL
- ⇒ BANK ŚWIATOWY: TO CENY ENERGII DOPROWADZIŁY DO BOOMU SUROWCOWEGO W 2008 ROKU

UE DOSTRZEGA POWIĘKSZANIE SIĘ UDZIAŁU PSZENICY PRZEZNACZONEJ DO PRZETWÓRSTWA NA ETANOL

W czasach gdy coraz więcej pszenicy przeznaczana się do produkcji etanolu, w centrum uwagi zaczyna znajdować się problem związany z tym dużym wzrostem cen i malejących zapasów tego surowca.

Wskutek poważnej suszy w Rosji, której następstwem stał się zakaz eksportu zboża z tego kraju do końca roku, ceny pszenicy odnotowały największy miesięczny skok od ponad trzech dziesięcioleci. Skłoniło to europejski sektor spożywczy do wystosowania ostrzeżeń dotyczących rosnących cen produktów mącznych, takich jak chleb i ciastka.

Menedżerowie z branży rolno-spożywczej wyrażają również zaniepokojenie rosnącymi cenami pasz dla zwierząt i jęczmienia browarnego, które mogą doprowadzić do kolejnej podwyżki, tym razem cen detalicznych żywności - od mięsa i drobiu po piwo. Tymczasem klęski nieurodzaju na rynku zbóż i zwyżka cen ożywiły wspomnienia o globalnym kryzysie spożywczym lat 2007-08, kiedy to notowania towarów rolnych – od kukurydzy po ryż – wzrosły gwałtownie do rekordowych poziomów, co wywołało zamieszki na tle żywnościowym od Haiti po Bangladesz.

To z kolei postawiło z powrotem w centrum uwagi kontrowersyjną kwestię biopaliw, zwłaszcza etanolu, nawet pomimo tego, że najnowszy raport *Banku Światowego*, którego współautorem jest ekonomista *DG Rolnictwo* Tassos Haniotis, zakwestionował swe wcześniejsze wnioski, jakoby biopaliwa odgrywały znaczącą rolę w podnoszeniu notowań surowców rolnych.

Spadek produkcji w Unii Europejskiej, Kanadzie, a co najważniejsze w regionie czarnomorskim, wydatnie zmienia perspektywy światowej produkcji pszenicy, chociaż Stany Zjednoczone mogą zniwelować te ubytki swoimi znacznie większymi zbiorami.

Rabobank zrewidował o 30 milionów ton w dół globalną produkcję pszenicy w sezonie i obecnie przewiduje ją na 644,2 mln ton, o 34,6 mln ton mniej niż w poprzednim sezonie. Prognoza *Rabobanku* dotycząca rosyjskich zbiorów pszenicy ocenia ją aktualnie na 45 mln ton, czyli o całe 8 mln ton poniżej lipcowego szacunku USDA lub o 15,8 mln ton albo 25% poniżej wyniku z sezonu 2009/10.

Rynek nie jest tak ograniczony

Warto podkreślić jednak, że rynek pod względem czynników fundamentalnych nigdzie nie jest aż tak ograniczony, jak to było podczas hossy cenowej na rynku zbóż w sezonie 2007/08, a większość analityków oczekuje, że bez dalszych oznak pobudzenia, które podtrzymałyby obecne tempo

Agroekspres publikuje
Centrum Informacji i Dokumentacji
Fundacji Programów Pomocy
dla Rolnictwa FAPA,
ul. Wspólna 30, pok. 32,
tel. 623 19 92, 623 19 91.

Prawa autorskie do artykułów,
publikowanych w niniejszym
wydaniu przez Fundację
Programów Pomocy dla
Rolnictwa, przysługują
Wydawnictwu Agra
Informa Ltd. Naruszenie
w jakikolwiek sposób
praw autorskich Wydawnictwa
Agra Informa Ltd
jest zabronione

zmian, ceny pszenicy uspokoją się w miarę ochłodzenia nastrojów i zaprzestania panicznych zakupów.

Na przykład francuska firma *Strategie Grains* szacuje, że zapasy końcowe pszenicy na świecie w sezonie 2010/11 będą jedynie nieznacznie mniejsze i spadną ze 180 mln ton w lipcu do 175 mln ton obecnie. Zaś USDA w oparciu o bardzo dobre zbiory podniosła swe prognozy eksportowe o 36%.

Unijna produkcja bioetanolu osiągnęła w zeszłym roku 3,7 mld litrów, aż o 31% więcej niż w 2008 roku. Jednak według danych pochodzących z europejskiego związku producentów bioetanolu *eBio*, ekspansja dokonywała się w tempie stanowiącym zaledwie połowę wzrostu obserwowanego w latach 2007-2008.

Jednak mimo tego, na początku sierpnia niemiecka firma zajmująca się analizą rynku zbóż i biopaliw F.O. Licht, prognozowała europejskie zużycie pszenicy do produkcji bioetanolu w sezonie 2010/11 na 6,1 mln ton, czyli znacznie powyżej wartości 4,6 mln ton w sezonie 2009/10 i 2,9 mln ton w sezonie 2008/09.

Ekspert F.O. Licht Claus Keller skomentował 16 sierpnia, obserwując duże zwyżki cen pszenicy: „Nie widzimy na razie potrzeby obniżania w dół prognoz, ponieważ większość producentów (etanolu) pokrywa swe zapotrzebowanie na surowiec kontraktami zawartymi przed wystąpieniem problemów w Rosji. Tym samym rynek spotowy surowców do produkcji bioetanolu ma ograniczone znaczenie. Niemniej jednak mogą się pojawić problemy, a wtedy już nas one definitywnie dotkną.”

F.O. Licht oczekuje, że w roku kalendarzowym 2010 około 7% światowej konsumpcji zbóż brutto przypadnie na paliwo transportowe, co stanowi odsetek niezmienny wobec roku 2009, ale o 6% wyższy niż w 2008. Jednak biorąc pod uwagę produkcję suszonego wywaru gorzelnianego zbóż (DDGS) z etanolu na cele paliwowe, udział ten spada o jedną trzecią do 4,7% w latach 2010 i 2009 oraz 4% w roku poprzednim.

W przeciwieństwie do tego, *Strategie Grains* w swoich prognozach z 12 sierpnia sądzi, że unijne zużycie pszenicy będzie o 500 000 ton mniejsze niż w lipcu, a zużycie na pasze dla zwierząt spadnie wyraźniej, o 2,5 mln ton. Firma ta w swoich wnioskach stwierdza, że „zapasy końcowe w UE w dniu 30 czerwca 2011 roku można obecnie oszacować na poziomie bardzo bliskim minimalnym wymogom dot. zapasów. Prognoza popytu i podaży zakłada zatem równowagę i nie ma miejsca na to, aby na pszenicę objawił się dodatkowy popyt – ani w eksporcie, ani na rynku wewnętrznym”.

Rosnący popyt na zboża

W latach 2006-10 światowa konsumpcja zbóż wzrosła o 9% do 1,8 mld ton, natomiast popyt na zboże do produkcji etanolu zwiększył się z 54 mln ton do ponad 130 mln ton, stwierdził F.O. Licht. Kluczowym czynnikiem wzrostu jest rosnąca ilość kukurydzy przetwarzanej na etanol do transportu w Stanach Zjednoczonych, gdzie również wytwarza się większość DDGS.

Unijne zużycie zbóż z przeznaczeniem na paliwa transportowe gwałtownie wzrasta, aczkolwiek w porównaniu do innych regionów, startuje z niskiego poziomu. Relacja między zbożem a biopaliwami we Wspólnocie jest zupełnie odmienna niż w Stanach Zjednoczonych.

Agroekspres publikuje
Centrum Informacji i Dokumentacji
Fundacji Programów Pomocy
dla Rolnictwa FAPA,
ul. Wspólna 30, pok. 32,
tel. 623 19 92, 623 19 91.

Prawa autorskie do artykułów,
publikowanych w niniejszym
wydaniu przez Fundację
Programów Pomocy dla
Rolnictwa, przysługują
Wydawnictwu Agra
Informa Ltd. Naruszenie
w jakikolwiek sposób
praw autorskich Wydawnictwa
Agra Informa Ltd
jest zabronione

Zużycie zbóż, głównie pszenicy i kukurydzy, w przemyśle wytwarzającym etanol do transportu, stanowi zaledwie 3% całkowitej unijnej konsumpcji zbóż w roku 2010. Całkowite zużycie zbóż do produkcji paliw w 2010 roku F.O. Licht oblicza na mniej niż 9 mln ton.

Roczne tempo wzrostu jest wszakże spektakularne, jako że zapotrzebowanie na zboża do produkcji bioetanolu zwiększyło się w ciągu ostatnich pięciu lat ponadpięciokrotnie – w oparciu o coraz szerzej zakrojone instytucjonalne nakazy w tym względzie.

Najnowsze dane dotyczące wykorzystania zbóż mówią o wzroście napędzanym rosnącą dostępnością zbóż jakości paszowej, co było następstwem dobrych zbiorów tak w roku 2008, jak i 2009.

Produkujący 400 mln litrów bioetanolu zakład *Ensus* w brytyjskim Teeside ma w planach zużywanie 1,2 mln ton pszenicy paszowej rocznie - pracując przy pełnych mocach przerobowych; surowiec pozyskuje w Wielkiej Brytanii i w całej Europie za pośrednictwem firmy *Glencore*.

Wielka Brytania i Europa tradycyjnie wytwarzają nadwyżki pszenicy paszowej, przy czym Anglicy eksportują zazwyczaj corocznie 2-3 mln ton tego surowca.

Jednak pod uwagę bierze się zmianę tej sytuacji, gdy powstanie tego nowego zakładu ma zdecydowanie zmienić brytyjski model handlu pszenicą. Może to doprowadzić do sytuacji, gdy zboże będzie się importować na południe, natomiast więcej pszenicy będzie kierowane na północ z przeznaczeniem do produkcji bioetanolu, zużywając szacunkowo 10% rocznych brytyjskich zbiorów – więcej niż nadwyżka krajowa.

Potencjał konsumpcji unijnych zbóż ma dalej wzrastać. *Abengoa* w Rotterdamie będzie wytwarzać 480 mln litrów bioetanolu i 360 000 ton DDGS rocznie, natomiast w przyszłym roku *Vivergo Fuels* otworzy w Humberside zakład o potencjale produkcyjnym 420 mln litrów.

Łącznie te dwie nowe przetwornie mają potencjalne dodatkowe roczne zapotrzebowanie na 2,3 mln ton zbóż paszowych. W ciągu nadchodzącego roku rynki będą bacznie obserwować tę sytuację, w połączeniu z obecnym kurczeniem się zapasów.

Roczne światowe zużycie surowców do produkcji etanolu w celach transportowych (tys. ton)

	2010	2009	2006
Unia Europejska	8 800	6 700	2 700
Kanada	2 800	2 600	660
Stany Zjednoczone	113 500	101 500	46 000
Australia	550	450	30
Chiny	5 000	4 900	4 200
Pozostałe	250	100	0
Zboża łącznie	130 900	116 250	53 590

Uwaga: Zboża (pszenica, kukurydza, żyto, sorgo, owies, pszenżyto, jęczmień)

Źródło: F.O. Licht

Źródło: *Agra Europe Weekly z 20 sierpnia 2010 r. "EU sees continued shift to wheat for ethanol"*

Agroekspres publikuje
Centrum Informacji i Dokumentacji
Fundacji Programów Pomocy
dla Rolnictwa FAPA,
ul. Wspólna 30, pok. 32,
tel. 623 19 92, 623 19 91.

Prawa autorskie do artykułów,
publikowanych w niniejszym
wydaniu przez Fundację
Programów Pomocy dla
Rolnictwa, przysługują
Wydawnictwu Agra
Informa Ltd. Naruszenie
w jakikolwiek sposób
praw autorskich Wydawnictwa
Agra Informa Ltd
jest zabronione

BANK ŚWIATOWY: TO CENY ENERGII DOPROWADZIŁY DO BOOMU SUROWCOWEGO W 2008 ROKU

Nowy dokument Banku Światowego w sprawie boomu surowcowego w latach 2006-08 wykrył, że wyższe ceny energii były najsilniejszym czynnikiem wzrostu cen żywności.

Raport, którego współautorem jest szef ekonomistów DG Rolnictwo Tassos Haniotis, marginalizuje przy tym rolę innych zjawisk, takich jak produkcja biopaliw, popyt z krajów rozwijających się i ogólnie czynniki fundamentalne rynków rolnych.

Dokument, przygotowany pod auspicjami Grupy ds. Perspektyw Rozwoju (w ramach) Banku Światowego, przypomina, że w wielu przypadkach w okresie, kiedy ceny zaczęły raptownie pięć się do góry, zapasy produktów spożywczych były na poziomie najniższym od lat 70. ubiegłego wieku. Niemniej jednak podkreśla się, że nawet jeśli obecnie ceny, przy towarzyszących im wzlotach i spadkach, zaczynają się stabilizować, większość towarów rolnych w ujęciu realnym kosztuje dwukrotnie więcej niż w 2000 roku.

Sugeruje to – twierdzi autor – że „dominujący wpływ na rozwój sytuacji na rynkach surowców, a zwłaszcza na rynkach żywnościowych, ma prawdopodobnie silniejsze powiązanie między cenami energii a surowców nieenergetycznych”.

Boom surowcowy w latach 2006-08 odróżniał się od poprzednich gwałtownych zwyżek (lata 70. XX wieku, wojna koreańska) tym, że jako jedyny objął jednocześnie trzy główne grupy surowców: energię, metale oraz rolnictwo.

O ile wzrosty cen surowców rolnych były niższe niż zwyżki notowań surowców energetycznych i metali, o tyle wskazano, iż między zachowaniem cen paliw i surowców innych niż energetyczne wystąpiła silna korelacja.

Analiza zidentyfikowała wyraźny efekt domina między energią a rolnictwem, i między jednym surowcem spożywczym a kolejnym, pozwalający na to, aby zwyżki cen surowców energetycznych przeniosły się na sektory upraw.

Raport stwierdza: „Wydarzenia mające miejsce w jednym sektorze (np. zwiększony popyt na kukurydzę do produkcji etanolu) będą wpływać na inne rynki (choćby pszenicy) poprzez realokację zasobów, w szczególności ziemi.”

Wyjaśnia się, że podczas gdy niskie zapasy i słabe zbiory faktycznie sprawiły, iż świat stał się wrażliwy na wzrosty cen, to jednak trendy cen energii zaważyły w sposób decydujący na czynnikach fundamentalnych na rynkach zbóż i to one tak naprawdę doprowadziły do eksplozji rynku. Autorzy piszą: „Nasze wyniki wskazują też, że fundamentalne czynniki rynku rolnego wydają się w krótkim terminie odgrywać nieco mniejszą rolę aniżeli w przeszłości i mają tendencję do utraty znaczenia na rzecz znacznie silniejszego wpływu cen energii”.

Popyt ze strony krajów rozwijających się

„Jest mało prawdopodobne, aby na ceny surowców spożywczych dodatkową presję wywarł popyt gospodarek wschodzących”, dodają autorzy, chociaż zapotrzebowanie na energię w szybko rozwijających się krajach, takich jak Chiny, mogło mieć jakiś pośredni wpływ.

Agroekspres publikuje
Centrum Informacji i Dokumentacji
Fundacji Programów Pomocy
dla Rolnictwa FAPA,
ul. Wspólna 30, pok. 32,
tel. 623 19 92, 623 19 91.

Prawa autorskie do artykułów,
publikowanych w niniejszym
wydaniu przez Fundację
Programów Pomocy dla
Rolnictwa, przysługują
Wydawnictwu Agra
Informa Ltd. Naruszenie
w jakikolwiek sposób
praw autorskich Wydawnictwa
Agra Informa Ltd
jest zabronione

Dokument stwierdza natomiast, że wpływ biopaliw na ceny żywności – uznany swego czasu za głównego kozła ofiarnego tamtych turbulencji – „nie był tak wielki, jak początkowo sądzono”.

Za najważniejszy potencjalny czynnik prowadzący do gwałtownego wzrostu cen uznano natomiast nie konkretną zamianę powierzchni uprawnych przeznaczonych do wytwarzania żywności na produkcję biopaliw, lecz raczej „granie surowcami przez inwestorów na rynkach finansowych”.

Siła sprawcza

Dokument odkrył, że siłą sprawczą kryjącą się za innymi czynnikami były obawy dotyczące zwyżkujących cen energii. Uznano, że rozważania nad alternatywnymi źródłami energii, w świetle niebotycznie wysokiego udziału paliw kopalnych, ignorowały normalne relacje podaży-popytowe.

„Oczekiwania dotyczące zużycia kukurydzy do produkcji biopaliw mogły doprowadzić do wysokich cen pszenicy nawet przy obecności rekordowych poziomów zapasów tej ostatniej”, stwierdza się w raporcie.

Inne zidentyfikowane długoterminowe czynniki kryjące się za gwałtownymi zwyżkami cen to niskie, w poprzednich latach, inwestycje w sektor surowców wydobywczych, aktywność funduszy inwestycyjnych prowadzonych przez instytucje finansowe, które zdecydowały się włączyć surowce do grona swych produktów finansowych, a także geopolityczne obawy związane z rynkami energii.

Wyjaśniono ponadto, iż „ekspansja fiskalna” i „zbyt swobodna polityka monetarna” wytworzyły środowisko bardziej sprzyjające wzrostom cen, natomiast słabnący dolar posłużył wzmocnieniu popytu na surowce wśród konsumentów z krajów, które nie posługują się amerykańską walutą.

Źródło: *Agra Europe Weekly z 20 sierpnia 2010 r. “Energy process drove 2008 commodity boom – World Bank”*

Agroekspres publikuje
Centrum Informacji i Dokumentacji
Fundacji Programów Pomocy
dla Rolnictwa FAPA,
ul. Wspólna 30, pok. 32,
tel. 623 19 92, 623 19 91.

Prawa autorskie do artykułów,
publikowanych w niniejszym
wydaniu przez Fundację
Programów Pomocy dla
Rolnictwa, przysługują
Wydawnictwu Agra
Informa Ltd. Naruszenie
w jakikolwiek sposób
praw autorskich Wydawnictwa
Agra Informa Ltd
jest zabronione